Zachar, Jiri
Pisen modreho paprsku

PG
5038
Z23P5

JIŘÍ ZACHAR

PÍSEŇ MODRÉHO PAPRSKU.

JIŘÍ ZACHAR

PÍSEŇ MODRÉHO PAPRSKU.

V PRAZE.
TISKEM ALBERTA MALÍŘE NA KRÁL. VINOHRADECH.
NÁKLADEM DR. R. BROŽE.
1910.

PG
5038
Z23 P5

. . . V plném světle modrém měsíce . . .

A vše je nyní modrý zpěv,
můj nejvlastnější duch, má krev.

LUNĚ.

Píseň modrého paprsku.

Ptáci pějí, květy září,
A ty chodíš s bledou tváří,
Hochu můj!

Duch tvůj vidí jiné kraje,
V kterých modré světlo zraje,
Hochu můj!

Vše kol tebe v mlhách mizí,
A ty zříš jen cíl svých visí:
Domov svůj!

Když jsem se já narodil,
Nový měsíc byl.
Otevřev svůj zrak jsem zřel
Jak z mraků kdes vycházel.
Od té chvíle neuhas'
V mých zracích jeho jas.

Tiše!
Jakás píseň snivá,
Kolébavá, zádumčivá
Jako teskné, choré housle
Náhle srdce rozechvívá.

Hledím z okna:
Měsíc zpívá.

Vždy večer se to ke mně zvedá,
Spat mi nedá
Širé moře živých tónů,
V kterém tonu,
Bez vůle a moci
Unášen jsa nocí
V dálné kraje.

Moře mne vzbudilo
Hukotem svým,
(Procit jsem ze sna
Anebo spím?)
U mojich nohou
Hrají si vlny
S utopeným . . .

. . . Teď ležím tiše,
Teď cítím se mdlým;
Skláním svou hlavu:
Bdím nebo sním? . . .

Svět kdesi v dáli ztich . . .

Zase jsem v krajích svých
Modrých měsičných . . .

A pojednou se noří
Z temnot půlnočních
Podivné velké zjevy
Tváří neznámých.
A divná cizí města
Budov tak podivných
Zřím kolem růst, se zvedat
Ve svých viděních . . .

Jen z dáli slyšet zníti
Je občas do ticha
Jak cosi velikého
V temnotách zavzdychá . . .

Vůkol je klid . . .
Venku plá měsíční svit . . .
Buď vítán, poutníče modrý!
V můj pokoj mží měsíční svit . . .

Tam sedím v palmovém háji,
A hlava má v dlaních se tají.
Přísvit sklouzá po tváři,
Na ruce, na prsa září,
S mateřskou něhou a láskou;
V mou síň mží měsíční svit . . .

A zatím co celuje tiše
Smutnou mou hlavu,
Stojí má duše na okně
V modravém hávu
A rozpíná perutě k letu
Do spánku světů.

Mne měsíc spijí jako opium . . .
Ve svitu jeho oddávám se snům.
Jsou jako ženy krásné,
Jsou jako stříbro jasné,
Že v nich smysly tají,
Rozplývají, plají —
V nevýslovné slasti —

Než po probuzení
Vše se hroutí, mění,
V srdci smutek, tíha v hlavě,
Šedo kolem
V okamžení.

Můj pokoj —
Měsíc v okně hraje.
Srdcem šumí modré háje.
Řeky se smějí,
Bludičky v reji.

V mých očích ptáci zpívají . . .
Já sním . . . Kol krouží, létají,
Třpytí se a skvějí . . .
Mé dlouhé ruce leží v tmách
Na noci klávesách
A blouzní.

Kol mne tisíc něžných houslí . . .
Nezřím jich. Je slyším jen.
Všechny smysly mé se chvějí:
Zvuky odcházejí
Stropem ven . . .

V mých zracích přivřených se leskne
Měsíc jak sen.

V měsíčné noci se probudím
Na loži svém:
Ve svitu kouzelném!
Udiven kol sebe zřím.
Co se to stalo? Kde to jsem?
Skláním svou hlavu s úsměvem:
Jsem ve své říši,
Své říši . . .

Co mne to svádí každé noci
Divnou mocí,
Ven do noci?

Myšlenky mé, malé děti
Běží ke zdi vyzvěděti,
K skulinám se tlačí,
Smějí se a skáčí:
Jak to hraje
Tam a plaje,
Svítí v kvítí,
Voní, zvoní . . .
Cink, cink . . .
Cililing . . .

Nějaký hlas zpívá na vrších:

‚Daleko, daleko svět,
Vrať se zpět . . .

Přelud je měsíčný svit,
Přestaneš snít . . .

Procitni z pavučin snů,
Zakletých dnů . . .‘

S úsměvem štěstí
Vznáším se v měsíčném světle . . .

Někdy zmáhá se mne pocit lehkosti,
Pocit vznášení se nad světem . . .
A tu lidé v mhách se rozplývají,
A život zdá se býti modrým snem.

Jen z hloubi jakás divná melodie
Mne cestou vzhůru v ether provází . . .
Vše pozemské je rázem zapomněno
Ve žhavé vznášení se ekstasi . . .

V mých krajích měsíc nezapadá,
Květ noci v sadech neuvadá,
A ptáci, jež kol polétají,
Hlas sladký jako housle mají.

A spící lidé měkcí, tiší
Přicházejí v moji říši;
Tisknou ve snu moji dlaň,
Vavřínem mou zdobí skráň.

Jen občas hukot slyšet sem
Z dáli, kde se valí zem . . .

Dvě komety letěly noční tmou
Vysoko nade mnou.
Ta první hasla, ta druhá pěla,
Stříbrným světlem se skvěla.

Zapadly kdesi
Za vrchy, lesy;
Jen zpěv jejich v duši mi zbyl.

Kdes v dáli u silnice dům,
stvořený k snům,
k rození dum.

A podivný mne svádí klam,
V ta místa tam
K dřímotám.

Vše je tady pouze sen,
I já jsem zdání jen,
V dny modré ponořen.

A každý, koho klam sem sveď,
Ten nevrátil se zpět,
Již nikdy v svět.

Ve žití mého závěji
Dva bílé zjevy kráčejí.

Má žena a pak matka má,
Tak vzdálená, tak vzdálená . . .

V mých očích paprsk modrý vzplál,
Mně zapomenout lidské dal,

Vše skutečné v sen roztavil,
Sled minulosti v mysli smyl . . .

Dva zjevy míjí žitím mým,
Zastřeny rouchem tajemným.

Jak nevystihle krásný sen,
Jenž zůstal navždy nesplněn . . .

Já mnohokrát se umřít zřel
A sobě sám na pohřeb šel.
Však vždy jsem zase z mrtvých vstal
A nový život započal
Plný tuch a plný snů
Tvůrčích dnů.

Mé bytí bylo hypnosou,
Snem, v kterém spící k cíli jdou,
Měsíční září modravou:

V snu chtíti sebe pochopit,
V sebe se zcela ponořit,
Svým dílem se kdys opojit.

Mne hypnotisoval můj cíl,
vím dnes, že Osudem mi byl,
jímž jsem se znovu narodil.

Měsíc, hudba, sen,
Těm třem můj život zasvěcen:
V nich shléď jsem sebe, ztratil svět,
Nevrátil se zpět.

Teď vše je modrou písní jen,
Nekonečný velký sen,
V němž se shlíží duch můj jako
V hládi vodní
Zrcadlen.

Můj svět je měsíc, hudba, snění,
V nich život můj se rozplývá,
V nich je má smrt, mé narození
I žití píseň blouznivá.

A velké ticho na vše splývá,
V mých očích plane cizí svit,
Modravé světlo nápěv zpívá:
Nic nevidět, nic necítit!...

Tisíc polnic v modro výská,
Tisíc ohňů z hloubi tryská,
Tisíc modrých světů blýská.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

V pocitu se blaha zvedám,
Bližence ve věčnu hledám —
Usmívám se: marně hledám . . .

Pocit hudby, pocit měsíce,
Ty mne celý život neopustí,
V těch mé sny, mé touhy, boly ústí,
Zářice a pějice . . .

Moji spící hlavu obtékají,
Velká svoje slova kol ní šumí,
V nichž mé lidské bolesti se tlumí,
A vše velkým snem je, velkou bájí.

Vše, co jsem žil, jen bylo velké snění,
Má láska, záští, chtění, utrpení,
mé krve, mého mozku žár a vření.

A opět klesá na mne dávné spaní,
Po mojí pravé vlasti žhavé žďání,
Odvěké v sobě samém přemítání.

Zas jeví se mi světy jako snové,
A v mozku mém se křísí plány nové:
Mí nejkrasnější, nejmodřejší dnové.

Nyní může duch můj směle odpočinout,
V jedno velké s mojím dílem splynout,
Neb co kdysi jsem jen viděl v snění,
Došlo vyplnění,
A velká pravda pojednou mi vzešla,
Že všude, kudy moje noha přešla,
Jsem musil jít a musím dále jíti,
A co se dělo, musilo se díti,
By duch můj posléz nade mnou se vztýčil
A věčné tvořil, ***jenom lidské*** *zničil.*

SOBĚ.

Ruth St. Denis.

(Sen o tanečnici.)

Podepřen v loži na jeviště zřím,
Spíjím se zjevem zářícím,
Zářícím zjevem tančícím . . .

Tančí tam žena podivných gest,
Podivných, báječných, kouzelných gest,
Houpá se, kloní jak lotosu květ,
Jenž na vlnách tónů zdá lehce se chvět,
Roztoužen v okamžik, umdlený v let.

Zavírám oči, zavírám, sním,
Nevidím St. Denis, již nevidím.

V modravém lesku měsíčním
Tančící snědou vílu zřím,
Má něhu mých snů a touhy vznět,
Vznáší se k písním dávných let,
Tak cizích již, tesknych, neznámých,
Vznáší se, pluje, tone v nich.

A měsíční svity kolem ní
Těkají v němém nadšení,
Hladí ji tváře, líbají,
V závoje modré vplétají.

Tančí tak tiše jako sen,
Jak vidina vzácných duše scén,
Kdy procitá v nitru člověka
Pohádka touhy odvěká . . .

*

A opět ji vidím, opět zřím:
Tančí ve světle slunečním;

Je skvělá, je smavá, zářící,
V démantů ohni hýřící,
Vášní se chvěje, žár v smysly leje,
Bláznivé tančí, bláznivé reje,
Opíjí, rozchvívá, vábí a svádí,
Krev v žilách zažehá, probouzí mládí,
Nervy mé napíná, mozek můj zpíjí,
V paianu smyslném krouží kol, míjí . . .

*

Všechno se hroutí, všechno se kácí,
Vidina mizí a v temno se ztrácí,
Jeviště, prostora, zvedá se, dlouží,
Zrak tone v závrati, v propast se hrouží,
Bezmezno, bezmezno, prostory věčné,
Nesmírné, nesměrné, nekonečné . . .

V parách se blyští cos, blyšti a svítí,
Zdá se mi, v dálích kdes že se cos třpytí,
Blíží se, blíží, stále se blíží,
Z temnot se noří, se v temnoty hříží

Veliká hvězda, tak veliká, jasná,
Tančící bohyně nahá a krásná,
Zářící, plající, bílá a žhoucí,
Tančící hvězda a bohyně skvoucí.

*

Tančete, bohyně, tančete jen,
Všechno je illuse, všechno je sen,
Láska, bůh, duše a pohledy žen,
Tančete, St. Denis, tančete jen.

Linie, formy a pohledů třpyt,
Všechno chtít omámit, všechno chtít zpít,
Do duše, do srdcí nadšení lít,
Ve snění tančit a v tančení snít.

Píseň nymf.

(R. Wagner.)

Tesklivě venku dnes, podzimně, mlhavě.
Podivné myšlenky rodí se ve hlavě . . .
Nad knihou zasněný naslouchám do šera,
Kdes v domě na klavír kdos hraje z večera:
Blouznivou píseň, tak snivou, tak blouznivou,
Vášnivou, toužící, tichou zas, truchlivou,
Jak zkazku báje, jak šepot vln bájných řek,
Bájných řek plných nymf, bájných řek po-
hádek.

*

Vlny jdou, stoupají, hučí, se houpají,
Veliký měsíc se rozžehl nad kraji,

Podivná píseň se line kdes z daleka
Neznámá, mocná tak, cizí, přec odvěká,
Sborem a v sólu zas, nahlas a ztlumená,
Jakoby v člověku a zas jej vzdálená,
Vzdálená věčnosti, blízká od zrození.
Naslouchám strnulý v akkordů zmámení.

Nymfy se blíží a plují a zpívají,
Vlny jdou, stoupají, hučí, se houpají,
Zpěv teskní, vznáší se, klesá a heleká,
Stromy jím šumějí, ozvěnou v skalách lká,
Je svůdný jak žena, opojný jak mok rév,
Vzněcuje v oku žár, přivádí k varu krev . . .

Z hluboka hvozdu, slyš, rohu zní zadutí
jakoby vylétly vichrové vzedmutí.
O skály tříští se, zahučí v pralese,
ještě kdes daleko ozvěnou ozve se,
Zaniká pomalu, pozvolna, zhasíná
Jak výkřik touhy, jež umdlena usíná.

Nymfy se potápí, mizí, v tmách prchají,
Zpívají píseň o prstenu, zpívají
O kletbě, která jej provází od věků,
O kletbě osudu, píseň o člověku,
Který ***chce božské,*** *jenž silným chce, skvělým být,*
Věčností, krásou, se velkostí k smrti zpít.

*

Sluneční paprsky tancují na vlnách řek,
S vítězným mečem jde vyvolený snů rek
Za splněním osudu, za životním cílem svým,
Za zahrady čarovné tajemstvím.

Tam zpívá a svádí čarovný pták,
Tak sladce, tak tiše a omamně tak
Jej kolébá v illusi, v dráždivý sen
O neznámé bohyni, o lásce žen,
O rozpětí bez mezí, síle a všem,
Co zrozeno v něm, co zakleto v něm . . .

A z daleka zaléhá zpěv strážných víl.
V skalách se rozléhá pláč jich a kvil
Nad zhrzenou výstrahou, výstrahou jich,
Jež sklidila nevděk a sklidila smích,
Zpěv pějí o prstenu, prstenu zlém,
Jenž kletbou je odvěkou, neměnnou všem,
Již k prstenu tomu připiati jsou
Neznámou vůlí, osudnou . . .

*

A opět je temnota, noc širá jen . . .
Vlny jdou, šumějí jak hrůzný sen,
Vlny jdou, šumějí a nymfy zpívají,
Zpěv jejich bloudí jak bouřlivák nad kraji.

Strmí hrad illuse z kypících vln,
V požáru plamenech klesá do vln,
Mrtev rek spočívá na márách
V hlubokých tmách těch, bezedných tmách

Zahlcen, rozdrcen bludným svým snem,
odvěkým, neměnným osudem,
Jenž připiat k prstenu, připiat, s ním spiat:
Toužit po božském a lidským být jat!

*

Tiše kdes doznívá klavíru blouznění . . .
Pomalu probírám, vzbouzím se ze snění,
Ticho je, ticho a mrtvo kol do kola . . .
Přede mnou svíčka jen na stolu plápolá.

Jednou za věk procitnu v člověku,
zpívám:
Tajemství přeměny bytí,
měsíčné žití . . .

V prostorách vesmíru těkám
od věků do věků.

PÍSEŇ MODRÉHO PAPRSKU | LYRICKÉ EPOS | V ŠESTI STECH EXEMPLÁŘÍCH VYTIŠTĚNO ROKU MCMX. TISKEM ALBERTA MALÍŘE NA KRÁL. VINOHRADECH | KLIŠÉ FIRMY JANA ŠTENCE V PRAZE | KNIHOVNY „VLNY“ SV. V.

ČÍSLO .....

VYDÁVÁ DR. R. BROŽ.
TISKEM ALBERTA MALÍŘE NA KRÁL. VINOHRADECH

CENA K 1·—.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
Z23i5

Zachar, Jiri
Pisen modreho papirsku